

Älgbetesskador i tallungskog

Öster-Ljusnan 2011

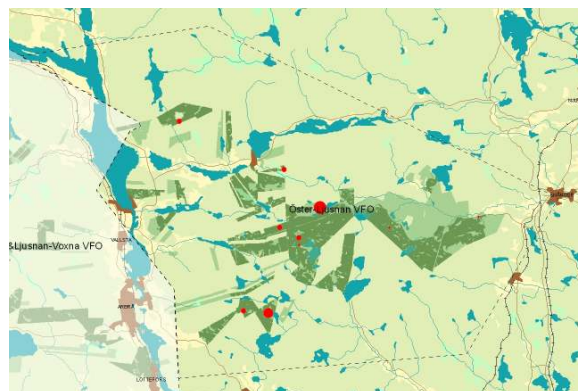
På uppdrag av **Sveaskog AB** har Svensk Naturförvaltning AB inventerat älgbetesskador på tall på bolagets marker inom Öster-Ljusnan älgförvaltningsområde. Liknande inventeringar har genomförts på andra områden i regionen och ingår som en del i ett större övervakningssystem med syfte att följa skadeutvecklingen på Sveaskogs marker i Marknadsområde Södra Norrland.

Område och metodik

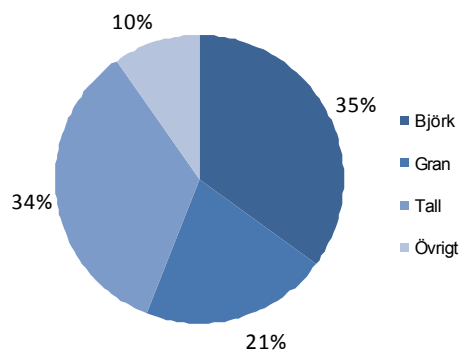
Inventeringen utfördes på Sveaskogs marker inom det ca 200 000 ha stora område som sedan 2011 utgör Öster-Ljusnan älgförvaltningsområde i Gävleborgs län (figur 1).

Inventeringen omfattade tallungskogar i det mest skadeutsatta utvecklingskedet då de är mellan 5 och 15 år gamla. Mätningarna genomfördes i provytor i slumpmässigt utvalda bestånd. Inventeringen utfördes under juni månad 2011.

Alla stammar, högre än halva beståndshöjden räknades, men skador bedömdes enbart på tall. Varje tallstam i provytorna undersöktes noga med avseende på skador. Skador klassades som färska eller äldre där färsk skada definierades som skada som skett sedan tillväxtstart föregående sommar. Färska skador delades upp på toppskottsbyte, stambrott och barkgnag.

Figur 1. Karta över Sveaskogs markinnehav (grön färg). De platser som inventerats är markerade med röd färg. Ju större skada desto större yta på punkten.

Figur 2. Uppmätt trädslagsfördelning i de inventerade ungskogarna 2011.

Tabell 1. Uppmätta skador under 2011.

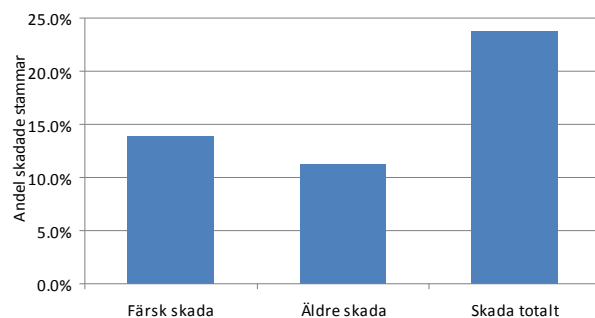
	Färsk skada	Äldre skada	Skada totalt
2011	14%	11%	24%

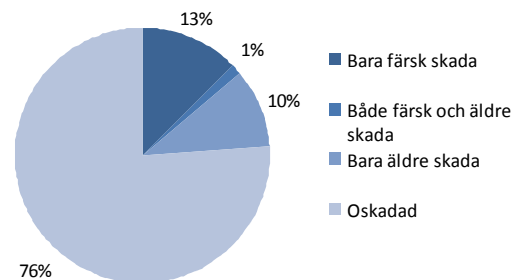
Foto: Johan Truvé

Resultat och kommentarer

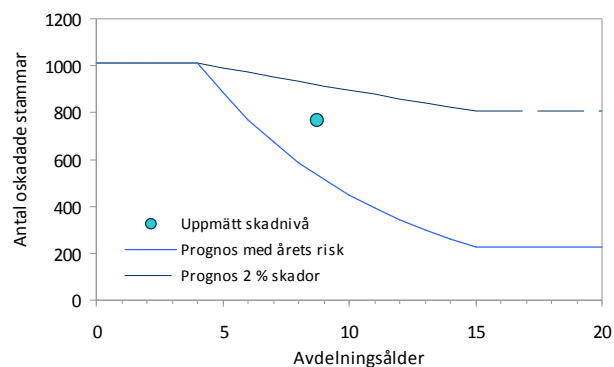
- I de inventerade bestånden utgjorde tall 36% av träden (figur 2).
- Andelen stammar med färska skador 2011 var ca 14% (figur 3), vilket låg betydligt över genomsnittet för Södra Norrland (ca 6%).
- Andelen stammar med enbart färska skador var betydligt högre än andelen stammar med både färska och äldre skador (figur 4). Det bör dock påpekas att flera gamla skador klassas som ej orsakade av älg om man inte har tydliga bevis för att så är fallet. Detta ger sannolikt en underskattning av gamla, älgrelaterade skador.
- De färska skadorna bestod huvudsakligen av toppskottsbetning (9%). Stam-brott förekom i liten omfattning (1%) men barknag var relativt vanligt, 4% jämfört med 0,2% i genomsnitt för hela marknadsområdet.
- Risken för att en oskadad tallstam skall skadas under ett år beräknades till ca 13%. Denna siffra kan användas för att grovt förutsäga hur många stammar man kan förvänta sig är oskadade när träden vuxit över attraktiv beteshöjd (figur 5).
- Om nuvarande skaderisk består kommer ett genomsnittligt bestånd efter 15 år att ha ca 600 stammar färre som är helt oskadade jämfört med t ex en årlig skaderisk på 2% (figur 5).

Figur 3. Andel av träd med skador av olika åldrar 2011. Vissa träd kan ha både gamla och färska skador.

Figur 4. Andel av träd med skador av olika åldrar samt andel oskadade träd 2011.

Figur 5. Prognos av utvecklingen av antalet oskadade stammar. Beräkningarna utgår från att antalet stammar per hektar och årlig skaderisk är konstant. Blå punkt indikerar antal oskadade stammar på det genomsnittliga beståndet baserat på årets mätningar.

Produktion

Svensk Naturförvaltning AB
info@naturforvaltning.se, www.naturforvaltning.se
Ramsberg: Sommarvägen 10,
SE-711 98 Ramsberg, Tel. 0581-66 09 70
Göteborg: Rullagergatan 9,
SE-415 26, Göteborg, Tel. 031-22 30 45